

ПОДТИКЪ И ПРЪЧКИ НА ЧИТАЛИЩАТА

Когато се пренесемъ въ времето на робството, като разгъваме страницитѣ на нашата история, която ни разкрива богатата съкровищница на нашия народъ съ неговия битъ и борбитѣ за духовната и политическа свободи, предъ насъ се издига и българското читалище като вѣренъ будителъ на народа ни. Появило се съ първитѣ зори на нашето възраждане, читалището стана истински инструментъ на плеядата именни и безименни борци, които раздрусаха съзнанието на поробенния българинъ за по-добри дни. Закърмени отъ безпредѣлна обичъ къмъ народа си, дали клетва да му служатъ даже и съ цената на живота си, първитѣ му дейци поставиха здрави основи на неговитѣ задачи и идеали.

Открити навсѣкжде, кждето трѣбваше да поддържатъ буденъ българския духъ и да подготвятъ условията за великата борба, първитѣ народни читалища изпълниха достойно своята задача. Паметни ще трѣбва да бждатъ за всѣки българинъ читалищата въ Цариградъ, Ломъ, Шуменъ, Русе, Тулча, Ловечъ, Сливенъ, Казанлъкъ, Битоля, Скопие и други градове, които сж били сжщински радиостанции, които прѣскаха семето за духовната и политическа свобода. Това сж били сжщински фарове, чиято свѣтлина е привличала поробенитѣ граждани и е вдъхвала надеждата, че само чрезъ изграждане на високо съзнание ще се пробуди българския народъ за по-честити сждбини. И действително, въодушевени отъ лозунгитѣ за освобождението на народа ни, първитѣ читалищни деятели издигнаха и знамената, чрезъ които се възпитаха водачитѣ за подготовката на тази свобода. Ако се вгледаме, какво изразяватъ тия знамена и защо, както въ пчеленъ кошерь пчелитѣ, привличатъ всички, които сж заразени отъ революционно-възродителната мисль, то веднага ще си обяснимъ ролята на първитѣ народни читалища. Не така случайни сж имената на читалищата. Тѣ сж символиченъ изразъ на ония чувства и идеали, които сж вълнували вече всѣки събуденъ българинъ.

Всѣкой ще си обясни, какво значи читалище „Пробуда“, „Просвѣта“, „Развитие“, „Съзнание“, „Свѣтлина“, „Отецъ Паисий“, „Напредъкъ“ и др. и др., които прѣснаха първитѣ лъчи за събуждане на българския народъ. Тѣзи символи-лозунги създадоха епопеята на величавитѣ и безсмъртни дейци Раковски, Ботевъ, Хаджи Димитъръ, Караджата, Левски, Каравеловъ, Славейковъ, Вазовъ и др., които пъкъ за новото време следъ освобождението бѣха нови знамена за младитѣ поколения.

Тази възродителна дейность на българскитѣ читалища, свързана съ възвишения идеализмъ на будителитѣ преди освобождението, трѣбва да бже първия подтикъ и програма за дейность на днешното читалище.

Но, когато настѣпиха първитѣ десетилѣтия отъ свободния ни политически животъ и въ четалищата не останаха първитѣ му дейци, то